

Sisä-Savon
KANSALAIPOISTO

TOIMINTAKERTOMUS 2025

SISÄ-SAVON KANSALAIPOISTO - markkinoinnilla iso merkitys

Sisä-Savon kansalaisopistossa tehtiin vuonna 2025 täysin uudenlainen avaus. Kaksi opistomme kurssilaisista koostuvaa ryhmää pääsi Erasmus+ -matkalle. Leppävirran Ukulele-ryhmä oli lähes viikon Italiassa ja Senioritanssiryhmä Virossa. Kummatkin matkat tehtiin touko-kesäkuun vaihteessa.

Toisena erityisenä nostona kuluneesta lukuvuodesta voisi ottaa toimittaja Maxim Fedorovin vierailut niin Leppävirralla kuin Suonenjoellakin.

Opisto osallistui aktiivisesti erilaisiin tapahtumiin vuoden aikana. Muutama opiston tuntiopettaja taisikin saada kurssinsa käyntiin juuri näiden tapahtumien ansiosta.

Suonenjoella ja Leppävirralla oli harrastus- ja hyvinvointimessut elokuussa 2025.

Opistomme osallistui aktiivisesti myös joulunavaukseen ja taiteiden yöhön Suonenjoella.

Rautalammin ja Vesannon musiikkitapahtumissa sekä Tervon Pukki palaa pellolle - tapahtumassa opisto oli myös mukana.

Opisto on mukana monenlaisessa hyvinvointityössä alueella. Kaikukortti- ja opintoseteliavustukset luovat mahdollisuuksia myös laajasti kaikille kuntalaisille. SavoGrown Mutkatonta kotoutumista -hanke on tarjonnut myös opistolle mahdollisuuksia osallistua kielikurssien kautta alueen ukrainalaisten hyväksi.

Eri-ikäisten osuus opiston toiminnassa on edelleen hyvällä tasolla. Vuonna 2025 kurssilaisista noin 15 prosenttia oli alle 20-vuotiaita. Tämä on pääasiassa laajan musiikinopetuksen ansiota opistoalueella. Yli 64-vuotiaita kurssilaisista oli noin 40 prosenttia. Näin työikäisten määrä kurssilaisista on samalla tasolla kuin yli 64-vuotiaiden määrä.

Markus Hyytinen
rehtori

SISÄ-SAVON KANSALAIPOISTON VUOSI 2025 PÄHKINÄNKUORESSA

Henkilöstö

- rehtori
- suunnittelijaopettaja 2 hlöä
- toimistosihteeri 1,6 hlöä
- musiikinopettaja 2 hlöä
- teatteri-ilmaisun opettaja 1 hlö
- tuntiopettaja, osastovastaava 1 hlöä
- tuntiopettajia n. 100

Opetustunteja

12757 tuntia (vapaana sivistystyönä)

Toteutuneita kursseja

620

Opiskelijoita (opiskelijamääriin ei tilastoidu Harrastamisen Suomen malli-kerhojen osallistujat, tapahtumiin osallistujat sekä Suomea ukrainalaisille -kurssilaiset)

5611

Talous

Tuotot 517 788

Kulut -1 213 270

Valtionosuus 579 781

Sisä-Savon kansalaisopisto on avoin vapaan sivistystyön opisto Suonenjoen, Leppävirran, Rautalammin, Tervon ja Vesannon asukkaille. Kursseille voi osallistua myös yli kuntarajojen. Kansalaisopisto järjestää alueen koulutus- ja kulttuuritarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus- ja harrastustoimintaa, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksupalvelu- ja projektitoimintaa. Alueella on asukkaita noin 23 000.

VUODEN 2025 TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Keskeiset toiminnot/tavoitteiden toteutuminen

- **Palvelumuotoilu** (kurssin alussa opiskelijan kohtaaminen opettajalla, netti-ilmoittautumiseen lisää mahdollisuuksia hellewin kehittymisen myötä, somemarkkinointi, erilaisiin tapahtumiin osallistuminen)

Opisto ollut mukana Hyvinvointimessuilla Suonenjoella ja Leppävirralla elokuussa 2025, Pimmeet markkinat Leppävirta, Senioripäivä Leppävirta, Kässämessut toukokuu Leppävirta, Taiteiden yö Suonenjoki, Pukki palaa pellolle Tervossa lokakuu ja muissa pienemmissä tapahtumissa.

Somemarkkinointia pyritään tekemään mahdollisimman paljon joka opistokunnassa. Lehti/digimainonta elokuu Sisä-Savo -lehti ja Soisal on Seutu, painettu kurssiopas. Tuntiopettajien oma markkinointi.

- Edelleen **taiteen perusopetuksen kehittäminen** jatkuu - uudistunut opetussuunnitelma valmiiksi

Opetussuunnitelma päivitetty ja taiteen perusopetukseen (kuvataide) osallistuu 31 henkeä. Edellisenä lv. 2024-25 osallistujia oli 16.

- **Eri-ikäisten huomioiminen toiminnassa**

Alle 20-vuotiaita opiston toiminnassa mukana noin 15 prosenttia. Yli 65-vuotiaita noin 40 prosenttia. Työikäisten määrä on siis ilahduttavan suuri eli n. 45 prosenttia.

- **Talouden tasapaino**

Opisto on pystynyt vähentämään kulujaan parin viimeisen vuoden aikana. Toki samalla toteutuneet opetustuntimäärät ovat laskeneet. Palkkakulut ja matkakustannusten korvaustaso on noussut 5-8% parin vuoden aikana.

- Edelleen **osaamisperusteisten kurssien kehittäminen**

Keväällä 2025 kaksi kurssilaista sai osaamisperusteisesta kurssista Koski-merkinnän. Osaamisperusteisia (opintopistekursseja) tällä hetkellä opiston valikoimassa kahdeksan kpl.

- **Hyvinvointityö** suhteessa kuntien hyvinvointisuunnitelmat, monipuolinen kurssitarjonta eri-ikäisille. Kaikukortti-toiminta ja opintoseteliavustukset.

Kaikukortilla asiakkaita mukana noin 30 kurssilla. Opintoseteliavustuksia kaikkiaan noin 150 asiakkaalle. Kurssitarjonta varsin monipuolista. Asiakkaista noin 15 % alle 20-vuotiaita ja noin 40 % yli 65-vuotiaita. 40-60-vuotiaita kurssilaisista on 25 prosenttia.

- Edelleen **ukrainalaisten** huomioiminen suomen kielen opetuksessa .

Järjestetty useita suomen kielen kursseja yhteistyössä Savogrown hankkeen kanssa.

- **Erasmus+** hankekokonaisuus alueen opistojen kanssa (Siilinjärvi isäntäkunta). Liikkuvuuksia vuosittain 6-8 opettajaa.

Yksilöliikkuvuuksia ei vuonna 2025 ollenkaan. Ryhmäliikkuvuuksia (eli opiston kurssilaisryhmät) kaksi kappaletta. Senioritanssijat Virossa ja Ukulele-ryhmä Italiassa.

HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Sisä-Savon kansalaisopisto

Markus Hyytinen, rehtori

Nina Härkönen, toimistosihteeri

Heidi Hämäläinen, toimistosihteeri 60 %, osastovastaava Tervo

Minna Rönkkö, suunnittelijaopettaja

Anne-Mari Tirroniemi, suunnittelijaopettaja

Anneli Hytönen, musiikinopettaja, osastovastaava Rautalampi

Pia Pakarinen, musiikinopettaja, osastovastaava Vesanto

Tiina Vihavainen, tuntiopettaja, osastovastaava Leppävirta

Annukka Nurmi, teatteri-ilmaisun opettaja

Ainealuevastaavina toimivat Minna Rönkkö, Anne-Mari Tirroniemi, Tiina Vihavainen, Pia Pakarinen, Anneli Hytönen, Annukka Nurmi ja Markus Hyytinen. Minna Rönkön vastuualueisiin kuuluivat erityisesti kielet, tietotekniikka, verkko-opetus, koti- ja puutarhatalous, luennot, kirjallisuus sekä maksupalvelukurssit.

Liikunnan ja tanssin ainealuevastaavana toimi Suonenjoen, Vesannon, Tervon ja Rautalammin osalta Markus Hyytinen. Anne-Mari Tirroniemen vastuualueeseen kuuluvat erityisesti kädentaidot ja taideaineet. Tiina Vihavaisella on Leppävirran liikunnan- ja tanssin kurssitoiminta. Musiikinopettajat Anneli Hytönen ja Pia Pakarinen vastaavat musiikinopetuksen kurssitoiminnasta. Annukka Nurmi vastaa teatteri-ilmaisun ja esittävän taiteen kursseista.

Osalla opettajista on työaikaa myös lukio-opetuksessa ja Harrastamisen Suomen malli -kerhojen puitteissa.

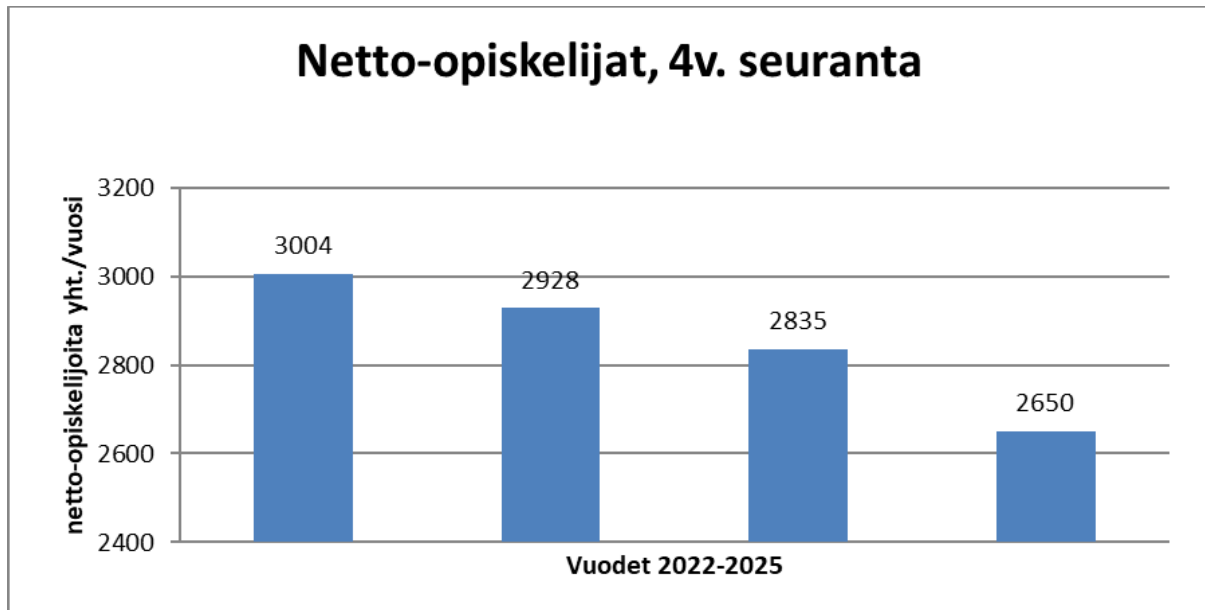
Arviointi, kokoukset ja koulutukset 2025

Opiston vakihenkilökunta toteutti vuoden 2025 kehittämispäivän Rautalammillä. Päivän aikana suunniteltiin opistotoimintaa laajasti ja samalla tutustuttiin Rautalammin museoon. Vuoden aikana sekä vakihenkilöstö kuin tuntiopettajat osallistuivat erilaisiin koulutuksiin. Teemoina olivat muun Hellewi-käyttöjärjestelmä, osaamisperusteisuus/osaamismerkki, oman ainealueen koulutukset (opisto tuki tuntiopettajien koulutuksiin menemistä noin 50-100 e/henkilö tarvittaessa vuoden aikana). Tuntiopettajilla on ollut mahdollisuus lähteä Erasmus+-hankkeen myötä liikkuvuuksiin Eurooppaan. Touko-kesäkuussa kaksi opiston ryhmän lähti liikkuvuuksiin: Senioritanssijat Viroon ja Ukulele-ryhmä Italiaan.

Tuntiopettajille järjestettiin vuoden alkupuolella ainealuekokoukset. Syyskuun alussa oli koko henkilökunnan lukuvuoden aloitustilaisuus Leppäkertun koululla Leppävirralla. Ainealuevastaavat pitävät yhteyttä tuntiopettajiin eri tavoin vuoden aikana ja erilaista tiedotusta on sähköpostitse tuntiopettajille kansalaisopiston toimesta.

Vakihenkilöstön kokoukset on pidetty säännöllisesti kerran kuukaudessa joko etänä tai lähikokouksina.

NETTO-OPISKELIJAMÄÄRÄT JA KURSSIARVIOINTIA 2025

Netto-opiskelijoiden määrä on pysynyt hienoisessa laskusuunnassa koko 2020 luvun ajan. Toteutuneiden kurssien määrä putosi vuodesta 2023 noin 30 kurssilla sopeuttamistoimien seurauksena. Tätä taustaa vasten ilmoittautuneiden määrä pysyi kohtuullisena.

Opiskelijamääriin ei kerry esimerkiksi Harrastamisen Suomen malli -kerhojen osallistujat (noin 150 osallistujaa), tapahtumien osallistujamäärät ja tilauskurssien osallistujat (esim. suomea ukrainalaisille).

TIEDOTTAMINEN

Kansalaisopiston kurssiopas ilmestyi toista kertaa A4-muotoisena. Sivuja oppaassa oli kaikkiaan 48. Oppaassa esiteltiin lyhyesti kaikki alkavat kurssit. Painosmäärä oli noin 3.500 ja opasta jaettiin kirjastojen, kauppojen yms. kautta asiakkaille. Moni opisto on jo luopunut painetusta oppaasta kokonaan.

Kurssi-ilmoittautumisesta tapahtui noin 10 prosenttia puhelimitse eli pääosa ilmoittautumisesta tapahtui sähköisesti.

Opiston kursseja mainostettiin niin kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram) kuin lehti-ilmoitusten ja julisteiden avulla pitkin vuotta.

Paikallisissa lehdissä on ollut juttua opiston kurssitoiminnasta muun muassa teatteritoiminnan, Stand up-kurssin, Erasmus-ryhmämatkan yms. kautta.

Tiedottamisesta ovat vastanneet kaikki ainealuevastaavat, osastovastaavat sekä opiston tiedotusvastaavana Annukka Nurmi.

TALOUS

Valtionosuuden kehitys

v. 2019	576 900
v. 2020	581 179
v.2021	575 720
v. 2022	602 710
v. 2023	619 000
v. 2024	552 074
v. 2025	579 781

Menojen kehitys

v. 2019	1 211 099
v. 2020	1 144 890
v. 2021	1 207 164
v. 2022	1 230 078
v. 2023	1 282 208
v. 2024	1 202 400
v. 2025	1 213 270

Tulojen kehitys

v. 2019	489 797
v. 2020	473 661
v. 2021	500 007
v. 2022	528 644
v. 2023	533 459
v. 2024	517 551
v. 2025	517 788

Opistokuntien maksuosuuden kehitys

v. 2020	257 131
v. 2021	260 652
v. 2022	280 071
v. 2023	275 446
v. 2024	287 468
v. 2025	282 174

Tuntimäärän kehitys (kaikki tunnit)

v. 2019	15 408
v. 2020	13 496
v. 2021	15 303
v. 2022	14 458
v. 2023	14 815
v. 2024	13 623
v.2025	13 301

ARVIOINTI JA VAIKUTTAVUUS

Keskeisiä sidosryhmiä

- Erasmus+ -hanke viiden muun kansalaisopiston kanssa alueella
- Opistotoimikunta
- Voimaa vanhuuteen -työryhmä
- Hyvinvointialue
- Osastovastaavien panokset paikalliseen yhteistyöhön
- KoL, muut opistot, paikalliset koulut, päiväkodit ja kirjastot, kyläyhdistykset, nuorisoseurat, maa- ja kotitalousseurat ym. paikalliset toimijat

Erityiskohderyhmät

Opisto tarjoaa opetusta erityisryhmille kuten kehitysvammaisille ja päivätoimintaa senioreille laitoksissa.

Kyselyt ja opiskelijapalautteet

Kaikille kuntalaisille suunnattu kurssitoivekysely järjestettiin perinteisesti marras-joulukuussa 2025. Kyselyn avulla saada eväitä kurssitoiminnan kehittämiseen. Vastaajia kyselyssä oli noin 250.

Tuntiopettajille tehtiin kysely marraskuussa 2025. Siihen saatiin yli opettajan vastaus ja pääasiallisesti opiston toimintaan eri muodoissa oltiin varsin tyytyväisiä (ka monessa kohtaa kyselyä 4 - 4.5/5) Tilojen suhteen nähtiin osin puutteita samoin kuin opetusmateriaalien suhteen. Osa vastaajista toivoi, että opisto olisi vieläkin näkyvämpi toiminnassaan.

Opiston kurssitoiminnasta tehtiin myös palautekysely otannalla noin 10 % kurssivalikoimasta. Keskiarvo siinäkin kyselyssä nousi yli neljään vitosen ollessa ylin arvosana. Kurssilaiset ovat pääosin hyvin tyytyväisiä tuntiopettajien toimintaan ja kurssisisältöihin.

Arviointi	1 Heikko ()	2 Tyydyttävä ()	3 Kohtalainen ()	4 Hyvä ()	5 Erinomainen ()	Keskiarvo
Ilmoittautumisen sujuvuus	1	0	5	87	95	4.46
Opiskeluilmapiiri	0	0	2	75	111	4.58
Opettajan tiedot ja taidot	0	1	6	57	123	4.61
Opiskelutavoitteeni toteutuminen	3	6	23	95	61	4.09
Opetustilat ja -välineet	4	7	43	89	45	3.87
Kurssimateriaalit	2	5	14	100	53	4.13
Kurssin hinta-laatusuhde	0	4	19	102	62	4.19
Yleisarvosana kurssista	0	3	12	76	95	4.41
Kurssista tiedottaminen	1	1	18	100	65	4.23
Asiaskapalvelun sujuvuus	0	0	10	102	71	4.33

OPETUSTUNNIT JA TOIMINTA AINEALUEITTAIN (valtionosuustunnit)

Pääluokan nimi	Kursseja suun.	Kursseja tot.	Osallistujia	Tunteja tot.
Luennot, konsertit ja tapahtumat	39	36		
Ensiapu ja terveydenhoito	4	4	54	56
Musiikki	141(+4)	135 (+3)	1092(-8)	4456 (-300)
Kielet	50 (-10)	37 (-12)	217 (-65)	703 (-160)
Esittävä taide ja kirjallisuus	40 (-3)	37 (-4)	273 (-6)	812 (-210)
Tietotekniikka	6 (+3)	4 (+4)	13 (+13)	46 (+46)
Kuvataiteet ja muotoilu	52 (+14)	40 (+10)	418 (+119)	1249 (+250)
Kädentaidot	84 (+1)	67 (-5)	595 (-98)	2210 (-150)
Tanssi ja liikunta	239 (-1)	198 (-11)	2657 (-100)	2943 (-200)
Koti- ja puutarhatalous	21 (+2)	10 (0)	80 (+28)	89 (+49)
Muu koulutus	11 (+2)	5 (-3)	19 (-61)	54 (-80)
Tilauskurssit	26 (-4)	26 (-4)		
Verkko-opetus	19 (-7)	15 (-4)	91 (+7)	132 (+22)
	745 (+1)	621 (-14)	5520 (-220)	12765 (-900)

Opetustunnit osastoittain:

	Kursseja suunniteltu	Toteut.	Mies	Naisia	Osallistujat yhteensä	Tunteja tot.
Suonenjoki	252(-1)	209(-17)	411 (-83)	1397 (-205)	1808(-295)	3580 (-500)
Rautalampi	96	79(--7)	142	590 (-70)	732(-70)	1980(-300)
Tervo	56 (-3)	52 (-1)	87 (+5)	299(+6)	386 (+11)	1138 (-32)
Vesanto	97	78(-7)	119 (-17)	521 (+15)	640 (-2)	2089 (-100)
Leppävirta	224 (+14)	187(+13)	401 (-28)	1448 (+130)	1848(+100)	3805 (+2)
	745	621	1171	4349	5520	12765

Musiikki

Anneli Hytönen, Pia Pakarinen
Opetustunteja 4 456 (35 %)
Kurssilaisia 1 090 (19,8 %)

Vuoteen 2024 (1100) verrattuna musiikin kursseille osallistujamäärä on pysynyt lähes samalla tasolla vuonna 2025 (1090). Opetustuntimäärä väheni edellisvuoteen verrattuna noin 300 tunnilla. Toisaalta musiikin ainealueen osuus koko opiston tuntimäärästä on pysynyt suhteellisesti samalla tasolla kuin ennenkin.

Kursseja toteutui vuonna 2025 yhteensä 135. Vuonna 2024 toteutui 132 kurssia.

Musiikin opiskelu on pitkäjänteistä ja kurssit hyvin suosittuja, joten vain muutamia uutuuskursseja kokeiltiin vuonna 2025. Myös syksyn säästöpainet vähensivät hieman kurssitarjontaa musiikissa. Musiikin opiskelijoiden ikähaitari on vauvasta vaariin, mutta varsinkin yksilö- ja bändiopetuksessa suurin osa opiskelijoista on lapsia ja nuoria. Kuorot innostavat suuria määriä laulajia liikkeelle pienillekin paikkakunnille ja kuoronjohtajat tekevätkin aktiivista markkinointityötä erilaisissa tapahtumissa esiintyessään kuorojen kanssa. Syksyllä 2025 ilmoittautumiset sujuivat hyvin normaalin ilmoittautumisaikataulun mukaan, mutta jonoja jäi varsinkin Rautalammilla paljon yksilöopetukseen. Muissa instrumenteissa tarjonta kohtasi aika hyvin kysynnän, mutta Suonenjoella jäi paikkoja vapaiksi, joten suunnitelluista tunneista jäätin alle tavoitteen. Yksilöopetuksen aikataulut teki kukin tuntiopettaja itse opiskelijoidensa kanssa. Leppävirran musiikinopetus jatkui tutuilla kursseilla jo tutuissa paikoissa. Tervossa rakennetaan uutta koulua, jonne myös musiikinopetuksetkin pääsevät siirtymään nykyaikaisiin tiloihin.

Syyskaudella 2025 molemmat musiikin vastuuopettajat Pia Pakarinen ja Anneli Hytönen joutuivat olemaan pitkään pois töistä, mutta sijaisjärjestelyt saatiin hoidettua kuitenkin hyvin. Kuorojen joulukonsertti Vesannolla jouduttiin perumaan, mutta Rautalammilla ja Suonenjoella pystyttiin järjestämään perinteiset joulukonsertit ja laulajaiset, jotka keräsivät mukavasti kuulijoita.

Liikunta ja tanssi

Tiina Vihavainen ja Markus Hyytinen
Opetustunteja 2 941 (23,1 %)
Kurssilaisia 2 653 (48,1%)

Vuonna 2025 toteutui 196 kurssia ja opetustuntimäärä oli kaikkiaan 2941 tuntia. Vuonna 2024 toteutui 209 kurssia ja toteutunut tuntimäärä oli 3150. Toteutuneiden kurssien määrä laski siis edellisvuoteen verrattuna 13 kurssilla. Edelleen liikunnan ja tanssin kurssit saavat alueen asukkaat hyvin liikkeelle. Lähes puolet kaikista opiston kursseille osallistujissa käy liikunnan tai tanssin kurssilla.

Suonenjoella toteutui kaikkiaan noin 40 eri liikunnan- ja tanssin kurssia kevään ja syksyn aikana 2025. Rautalammin toteutui 11 kurssia, Vesannolla 9, Leppävirralla 36 ja Tervossa 6 kurssia kevään sekä syksyn aikana. Leppävirta mukaan lukien osallistujia oli liikunnan ja tanssin kursseille noin 2.700 eli lähes puolet koko opiston osallistujamäärästä. Kaikkiaan kursseja toteutui 198 kpl, 8 vähemmän kuin edellisvuonna.

Suonenjoen osalta Sammelselän koulun lakkautus tiukensi hiukan kurssien sijoittelua syksyn 2025 osalta. Sekä Suonenjoelle että Leppävirralle saatiin toteutettua täysin uutena juttuna joulun välipäivien aikana jumpat vetäjänä Tiina Vihavainen.

Rautalammillä ei saatu enää syksyllä 2025 aloitettua lasten tanssikursseja, jotka olivat toteuneet vielä keväällä 2025. Kerkonkoskella pyöri neljä eri liikunnan kurssia. Osallistujia oli kaikkiaan noin 25 vähemmän kuin vuonna 2024, kursseja toteutui samalla myös neljä vähemmän kuin edellisvuonna.

Vesannolla saatiin uutena kurssina käyntiin Dancemix 13+ -kurssi. Osallistujamäärä oli Vesannolla lähes samalla tasolla kuin edellisvuonna. Suosituimmat kurssit Vesannolla olivat Tulesjumpa-, Senioritanssi- ja Niiniveden joogakurssi, jotka kaikki keräsivät lähes 20 osallistujaa/kurssi.

Tervossa toteutui kursseja lähes samalla konseptilla kuin edellisvuonna. Kursseja toteutui 13, yksi vähemmän kuin vuonna 2024. Osallistujamäärän putoaminen kuitenkin lähes 20 kertonee osin myös osallistujakunnan ikääntymisestä.

Leppävirran liikunnan -ja tanssin kursseista kevätkaudelle -25 sai jatkoa kansantanssiliikunta kurssi, joka oli syksyllä tullut kurssi valikomaan. Käsilläseisonta- ja käsilläkävelykurssille houkuteltiin perheitä mukaan kokeilemalla kaksi yhdenhinnalla hinnoittelua. Osallistujia olikin kevään kurssille koululaisista työikäisiin.

Syksyllä -25 Leppävirralle tarjottiin tanssiin neljä uutuuskurssia. Kursseista kaksi alkoi, Sweaty with salsaton sekä Commercial choreo class. Liikunnan uutuus kursseista toteutui kasvojen hyvinvointi lyhytkurssi Soinilansalmella. sekä kirkonkylälle tarjottu kuntosali /kehonpaino mix ja venytellen hyvää oloa kurssit. Kuntosali kurssi oli lisätty valikoimaan koska edellisvuonna kaikki halukkaat eivät saaneet paikkaa ryhmissä. Kursseja tarjotaan edellisvuosien tapaan myös kylillä. Koko kylä liikkuu kurssi palasi muutaman vuoden tauon jälkeen Mustinmäelle.

Kädentaidot ja kuvataide

Anne-Mari Tirroniemi

Opetustunteja: kädentaidot 2 211 ja kuvataiteet 1 249 (27,2 %)

Kurssilaisia 1 017 (18,5 %)

Vuonna 2025 toteutui kädentaidoissa ja kuvataiteessa kaikkiaan 3 460 tuntia ja kursseja toteutui 108. Vuonna 2024 toteutui yhteensä 102 kurssia. Kädentaidoissa osallistujamäärä putosi yli 100 edellisvuoteen verrattuna. Kuvataiteissa toteutui 10 kurssia enemmän kuin vuonna 2024, kädentaidoissa taas viisi kurssia vähemmän. Kuvataiteen puolella osallistujamäärä nousikin yli sadalla. Osallistujamäärä laski näillä ainealueilla yhteensä noin 20 vuoteen 2024 verrattuna.

Keväällä 2025 kädentaitojen ja kuvataiteiden kurssit pyörivät normaaliin tapaan. Kevätnäyttely pidettiin huhtikuussa kaikissa opistokunnissa, kevätnäyttelyn avajaiset järjestettiin Suonenjoella (avajaisyleisöä 80hlö)

Taiteen perusopetus

Kuvataidekoulu Taitava sivellin Leppävirta

Oppilaita ryhmässä 6-9 vuotiaat 13

Oppilaita ryhmässä 9-12 vuotiaat 12

Oppilaita ryhmässä Teemaopinnot 13-18 v. ja aikuisten kuvataidekoulu 6

Taideleikkikoulu 4-6 vuotiaat oppilaita 8 (Taideleikkikoulun opetustunnit syyslukukaudella 14,36)

Lukuvuoden teemana oli Taiteen ja historian tuulia. Taideleikkikoululaiset ja kuvataidekoululaiset tutkivat teemaa erilaisten kuvataiteen tehtävien kautta. Lukuvuoden töistä koostettiin näyttely Leppävirran kirjaston näyttelytilaan, esillä oli keramiikkaa, maalauksia, veistoksia ja piirroksia. Kuvataidekoulu vieraili keväällä 2025 Varkauden taidekeskus Väinölässä, missä tutustuttiin Väinölän laajaan grafiikan kokoelmaan ja naivisti taiteeseen erilaisten kuva-analyysi tekniikoiden ja taiteen tarkastelu tehtävien kautta. Kuvataidekoulun retken mahdollisti Alapihan kartanon ystäviltä saatu lahjoitus.

Kuvataiteet ja muotoilu:

Kuvataiteen kursseista keramiikka on kestopopulaari, Suonenjoki, Leppävirta, Rautalampi ja Vesanto kurssit täyttyvät nopeasti. Rautalammilla Lasten kuvataide 7-12 vuotiaille keräsi myös paljon osallistujia. Leppävirralla käynnistyi uutena kurssina kalligrafia. Lyhytkursseista kevään 2025 menestyjä oli muotokuvamaalaus grisaille tekniikalla, joka keräsi Suonenjoella täydet 15 osallistujaa.

Kädentaidot

Koko lukuvuoden kestävät kudonta, ompelu ja vaatteiden tuunaus kurssit ovat suosittuja vuodesta toiseen. Lyhytkursseissa uutuuksena Suonenjoella tuftaus ja jouluihin työpaja. Erilaiset puutyökurssit ja tekninen työ sekä entisöinti olivat suosittuja koko opiston alueella. Myös hopeatöitä opetettiin useammassa kunnassa. Rautalammilla kestopopulaari ompelua omaan tyyliin, historiallisia pukuja.

Kielet

Minna Rönkkö

Opetustunteja 703 (5,6 %)

Osallistujia 217 (3,9 %)

Kielten opetustuntien määrä laski vuoteen 2024 verrattuna hiukan yli sadalla. Toteutuneita kursseja oli 37 (vuonna 2024 oli 49).

Vuoden 2025 aikana kansalaisopistossa opetettiin englantia, suomea, venäjää, espanjaa, viroa, ranskaa, italiaa ja japania.

Suosituimpia kieliä olivat englanti ja espanja, ja tällä kertaa espanja vei pisimmän korren suosituimpana vieraana kielenä, sillä englannin kielen kursseja toteutui 12 ja espanjaa 13.

Erikoisemmista kielistä japanin kielen ryhmä jatkui Suonenjoella, ja myös ranskaa, viroa ja italiaa saatiin toteutumaan.

Kielissä toteutuneiden kurssien joukossa oli sekä alkeis- ja keskitason kursseja kuin pitkälle ehtineiden keskustelukurssejakin. Sekä englannissa että espanjassa on niin pitkälle ehtineitä harrastajia, että myös hyvän kielitaidon vaativat keskustelukurssit onnistuvat. Englannin kielen toteutuneet kurssit painottuivat v. 2025 aikana pidemmälle ehtineiden kursseihin sekä Coffee Mornings -keskustelukursseihin. Englannin kielessä aivan alkeiskursseille ei vaikuta olevan samanlaista tarvetta kuin aiemmin.

Muutamissa kielissä verkkokursseja toteutui myös, ja ilahduttavaa on se, että italian verkkokurssi on toiminut jo useampana lukuvuonna, ja kurssilaisissa on opiskelijoita myös oman opistoalueemme ulkopuolelta. Verkko-opetuksena tarjottavat ranskan kielen yksityistunnit ovat olleet suosittuja, ja syksyllä 2025 kauden jo käynnistyttyä oppilaspaikkoja vielä lisättiin suunnitellusta, vaikka niitä oli jo suunnitteluvaiheessa lisätty edelliseen verrattuna. Lisättyjen oppilaspaikkojen ansiosta kaikki halukkaat pääsivät kiinni ranskan kielen opintoihin.

Osaamisperusteisen kurssisuorituksen mahdollisuutta jatkettiin myös muutamilla kielenkursseilla, ja uutuutena tarjottiin espanjan alkeiskurssin osalta ns. hybridikurssimahdollisuutta. Tällä tavoin kurssille on mahdollisuus osallistua joko tavalliseen tapaan luokahuoneopetuksena, tai etänä kotoa käsin osana hybridiluokassa olevaa ryhmää. Suonenjoen Yhtenäiskoululle valmistui v. 2025 aikana ns. hybridiluokka, jossa tekniikka mahdollistaa etänäkin olevien tuntoa entistä kiinteämmin olevansa osa muuta ryhmää.

Suomen kielen alkeiskurssi on tärkeä lisä opiston kielitarjontaan ja tukee maahanmuuttajien kotoutumista. Vuoden 2025 aikana opisto järjesti erityisesti ukrainalaisille suunnattuja suomen kielen kursseja sekä kevät- että syyslukukauden aikana. Ukrainalaisten suomen kielen kursseja tarjottiin opistokunnista Suonenjoen lisäksi myös Rautalammilla ja Vesannolla. Lisäksi Suonenjoella järjestettiin erikseen helmikuussa 2025 Asiointi ja lomakesuomi 2 - jatkokurssi kurssilaisilta tulleiden toiveiden mukaisesti.

Teatteri-ilmaisu ja sanataide

Annukka Nurmi

Opetustunteja 812 (6,4 %)

Osallistujia 277 (5 %)

Vuonna 2025 Sisä-Savon kansalaisopistossa toimi 12 esittävän taiteen ryhmää, joissa oli osallistujia 119 (edellisenä vuonna 10 ryhmää, joissa 114 osallistujaa). Opiston teatteriryhmät valmistivat 14 eri esitystä, ja näytöksiä näistä oli 56. Opiston teatteri-ilmaisuuden opettajan työhön tutustui TET-jaksoillaan kolme suonenjokelaista yhdeksäsluokkalaista.

Teatteri Lumo esitti Annukka Nurmen dramatisoiman Herrasväki Puupää -näytelmän, jonka taustalla olivat Ola Fogelbergin Pekka Puupää -sarjakuvat. Näytelmä nähtiin ensin lyhyempänä versiona Rautalammin kulttuuriseuran Kalikkakasa-sarjakuvakilpailun palkintojenjakotilaisuudessa. Katsojina oli Matti Lohen koulun ala- ja yläkoulun väki. Toukokuussa koko näytelmä nähtiin Suonenjoella viidesti. Päivänäytösten yleisönä oli Suonenjoen päiväkotien ja alaluokkien väkeä. Syksyllä Teatteri Lumo esiintyi Suonenjoen Taiteiden yössä Suonenjoen kaupungintalon ikkunoihin heijastetulla varjoteatteriesityksellä sekä Suonenjoen joulunavajaisissa pitäen tonttupajaa. Näissä esityksissä katsojia oli yhteensä 549. Lisäksi Teatteri Lumon valokarhut opastivat Taiteiden yön kävijöitä ja vierailivat Tervon Pukki palaa pellolle -tapahtumassa.

Lausujat valmistivat esityksen Runojen lasimaalaus - Aila Meriluodon ja Lauri Viidan runoja. Runot oli koonnut yhteistyössä ryhmäläisten kanssa ohjaaja Raili Vesterinen. Esitys nähtiin keväällä Suonenjoella Kellarikalleriassa. Syksyllä lausujat esiintyivät samalla ohjelmalla vielä Suonenjoen Taiteiden yössä elokuvateatteri Kino Riossa sekä Rautalammin kirjaston Kivijalassa. Katsojia yhteensä noin 120.

Tarinateatteri SisäValo esiintyi Suonenjoen Kellarikalleriassa esityksellä Aprillia. 14 katsojaa sai nähdä omia tarinoitaan näyttämöllä.

Rautalammillä Saikarin-Vaajasalmen kyläteatteri valmisti Jukka Virtalan käsikirjoittaman Tannerin rantamailla -näytelmän, jolla juhlistettiin Vaajasalmella viihtyneen Alfred J. Tannerin musiikkia (4 näytöstä, 92 katsojaa). Ryhmää ohjasi teatterileirillä Annukka Nurmi. Esityksen musiikit ryhmä harjoitteli Pirjo Järveläisen johdolla.

Teatteri Wecando Vesannolla esitti Anneli Pukeman näytelmää Rakastettu Johansson (5 näytöstä, 337 katsojaa). Lisäksi Teatteri Wecando valmisti ohjaajansa Anu Hytösen käsikirjoittaman Arkipaloja esityksen Vesannon koululaitoksen triplajuhliin kesäkuulle (katsojia 310).

Tervoteatteri valmisti Tervon kirkko 100 vuotta -juhlanäytelmän kirkkoon. Käsikirjoitus oli Jukka Virtalan ja esityksen ohjasi Harri Helin. Esitys nähtiin kirkossa kahdesti heinäkuussa, ja molemmilla kerroilla kirkko oli viimeistä paikkaa myöten täynnä. Tervoteatterin aikuiset ja lapset esiintyivät myös Pukki palaa pellolle -kekritapahtumassa sanattomalla teatteriesityksellä. Pukki syttyi perinteisesti Tervoteatterin Aarni-tontun sytyttämänä juhla-kulkueen saavuttua pellolle tuhansien katsojien keskelle.

Leppävirralle saatiin uusi teatteriryhmä, Niinimäen kyläteatteri. Iiris Salmela ohjasi ryhmälle Seppöjuhani Ruotsalaisen näytelmän Kurvikkaat konsultit (9 näytöstä). Soisalo-teatteri esitti Moninmäessä Satu Sepän näytelmän Kaikkeni minä annan (7 näytöstä, katsojia 387). Kyseessä oli näytelmän kantaesitys. Iltamateatteri esitti Seurakalliolla Maija-Liisa Isosompin komedian Impi, Auvo ja lemmentyrskyt (4 näytöstä, 394 katsojaa). Kirjailija Maija-Liisa Isosomppi saapui vieraaksi näytelmän ensi-iltaan. Myös Konnuslahden lastenteatteri järjesti kurssin päätteeksi esityksen oman kylän väelle.

Leppävirralla järjestettiin uutena kurssina stand up -komiikan viikonloppukurssi, johon osallistujat olivat hyvin tyytyväisiä.

Koti- ja puutarhatalous, tietotekniikka, muut aineet

Minna Rönkkö

Opetustunteja n. 80 (0,6 %)

Vuonna 2025 puutarha-alan kursseista suosittuja olivat hedelmäpuiden leikkauskurssi Suonenjoella sekä hedelmäpuiden hoito- ja lisäyskurssi, mikä toteutettiin tällä kertaa Leppävirralla. Nämä kurssit ovatkin yleensä varmoja suosikkeja, ja niitä tarjotaankin aina silloin kun asiantunteva opettaja on saatavilla.

Kotitaloudessa pinnalla olivat erilaiset leivän leivontaan liittyvät kurssit. Vesannolla opeteltiin tekemään itse ruisleipää ja riisipiirakoita, ja sekä Suonenjoella että Tervossa toteutuivat vaalean hapanjuurileivän ja ns. rostiksien leipomiseen keskittyvät kurssit. Toinen suosittu tema kotitalouskurssien puolella olivat eri maiden ruokakulttuureihin liittyvät kurssit. Rautalammilla harjoiteltiin tekemään meksikolaista katuruokaa, Tervossa opeteltiin tekemään sushia, ja Suonenjoella kokoonnuttiin valmistamaan itse pastaa. Pitkistä kotitalouskursseista maininnan ansaitsee Herkuttelevat herrat -kurssi, joka saatiin tauon jälkeen toteutumaan Rautalammilla. Kurssilla nimensä mukaisesti joukko miehiä valmistaa opettajan johdolla erilaisia ruokakokonaisuuksia, ja hauskaa kuulemma on!

Tietotekniikkakursseissa painopiste on viime vuosina ollut mobiililaitteiden ja sähköisten asiointipalveluiden käytön opettamisessa. Uutena tarjottiin Matalan kynnyksen digipaja -nimellä toimivaa kurssia Suonenjoelle, ja kurssin aikana digitaitoja opetellaan nimenomaan kurssilaisten kannalta tärkeistä aihepiireistä.

Leppävirralla järjestettiin taas viikon ajaksi päiväleiri alakouluikäisille lapsille. Päiväleiri ajoitettiin jälleen juuri koulujen kesälomien alkamisen jälkeiselle viikolle, jolloin pikkukoululaiset ovat jo kesälomalla, mutta vanhemmat usein vielä eivät. Leirit ovat olleet suosittuja ja ne ovat vastanneet myös perheiden tarpeisiin.

Pienempien aineryhmien kursseista voisi lisäksi mainita järjestyksenvalvojan kertauskurssin Leppävirralla sekä pentukurssin alle puolivuotiaille koirille Suonenjoella. Nämä molemmat kurssit ovat hyvä esimerkki siitä, miten monipuolista ja hyödyllistä toimintaa kansalaisopisto järjestää.

Verkko-opetus

Minna Rönkkö

Kursseja 14

Verkko-opetusta toteutui v. 2025 aikana yhteensä 14 kurssin verran. Joukossa oli 13 kurssia ja yksi verkkoluento.

Kurssien aihepiirit vaihtelivat sukututkimuksesta ranskan ja italian kautta liikunta-aiheisiin kursseihin, ja jo aiemmin mainitut italian verkkokurssi sekä ranskan kielen yksityistunnit ovat olleet opiston tarjonnassa jo useamman lukuvuoden ajan. Täysin uutena verkkokurssina tarjottiin heti tammikuun lopulta käynnistynyttä sijoittamisen peruskurssia.

Kovasti esillä oleva tekoäly ja sen kehitys näkyivät myös verkkokurssien tarjonnassa, sillä tekoälyyn keskittyvän *ChatGPT:n käyttö työssä, arjessa ja luovuudessa* -kurssin lisäksi myös yksi sukututkimuskursseista keskittyi tekoälyn mahdollisuuksiin sukututkimusta tehdessä. Myös syksyllä pidettiin erillinen tekoälystä kertova verkkoluento lokakuussa 2025 otsikolla *Tekoälystä apua arkeen, työhön ja harrastuksiin*.

Suurin osa verkko-opetukseen osallistuvista osallistujista on omalta opistoalueelta, mutta varsinkin verkkoluennot keräävät yleisöä myös kauempaa.

Luennot, konsertit, tapahtumat

Osallistujia n. 5 000- 6 000

Eri tapahtumia n. 40 kpl (opiston järjestämät ja opiston osin mukana)

Tammikuussa 2025 opiston musikaalibändi oli mukana Satulateatterin musiikkinäytelmässä ”OMENA - seitsemän kuolemansyntiä” Rautalammilla. Viikon aikana näytöksiä kävi katsomassa n. 1200 katsojaa.

Maaliskuun lopulla, kirjaston teemapäivän kanssa samalla viikolla, järjestettiin dekkaristi Tuire Malmstedtin yleisöluento/ kirjailijavierailu Leppävirralla, jossa kirjailija kertoi työstään, luki näytteitä teksteistään sekä vastaili lukijoiden kysymyksiin. Kivelän auditoriossa pidettyyn tilaisuuteen osallistui 20 henkeä.

Huhtikuun alussa juhlittiin opistokauden päättymisiä eri kunnissa. Rautalammilla Kevätkonsertti keräsi Matti Lohen koulun liikuntasaliin 3.4. lähes 100 henkeä. Konsertissa kuultiin ja nähtiin eri-ikäisiä soittajia, laulajia, tanssijoita ja Cantilena-laulajat kuorokin. Suonenjoella pidettiin Laulun, soiton, runon ja tanssin juhlaa 9.4. Suonenjoen yhtenäiskoululla, jossa esiintyi runonlausujia, tanssijoita, laulajia. Paikalla noin 100 henkeä.

Vesannon kevätjuhla Liikuntahallilla 11.4. koostui eri-ikäisten laulajien ja soittajien esityksistä (yksinlaulu, piano, kitara, basso, ukulele, rummut) Lasten tanssijamit -ryhmän, Showtanssiryhmien, Itämaisen tanssin ja Senioritanssiryhmän esityksistä. Paikalla oli n. 130 henkeä.

Jo monena vuonna huhtikuulla Vesannolla järjestettävässä Kalervo Hämäläisen musiikkikilpailussa 10.-12.4. esiintyi lukuisia opiston kursseilla olleita musiikin opiskelijoita. Tapahtuman järjestää Vesannon Musiikinystävät Ry.

Leppävirran kevätjuhla järjestettiin 8.4 Leppäkertun koulun Auditoriossa. Katsojia paikalla oli n.120 hlö. Juhlassa nähtiin eri ikäisiä tanssin ja musiikin harrastajia, ja juhlan juonsivat kaksi yläkouluikäistä nuorta.

Tanssiryhmien esityksiä: Show 11+ & aikuiset, Dancemix 6-8- v, Lastentanssi 4-5 v ja Lavis.

Kuoroista oli mukana Soisalo-kuoro ja lauluryhmistä Aikuisten lauluryhmä sekä Melodia. Musiikkia toivat myös Kamariorkesteri, Sorsakosken soittokunta ja Kamukat. Juhlassa esiintyi Päivi Wellingin yksinlaulu oppilas.

Toukokuussa 2025 opisto osallistui toista kertaa järjestettävään Kässämessut tapahtumaan Leppävirralla. Messuilla halukkaat pääsivät kokeilemaan kalligrafiaa. Opiston ompeluryhmä esitteli kauden aikana valmistuneita töitä muotinäytöksessä.

Opisto oli mukana 4.6.2025 järjestettävässä Leppävirta-päivässä. Aamuisen puistojumpan piti Tiina Vihavainen johon osallistui parisenkymmentä innokasta jumppaajaa. Seurakalliolla oli yhteislaulutilaisuus ja siellä soittamassa oli Leppävirran Pelimannit.

Koko perheen Valoa ja Virtaa -tapahtumassa elokuun alussa Leppävirralla opisto oli mukana esittelemässä tulevan lukuvuoden kurssitarjontaa. Tapahtumassa jaettiin opinto-oppaita ja opisto piti taukojumpan tapahtumaväelle.

Syyskuussa Vesileppis Areenalla järjestetyssä senioreiden hyvinvointipäivässä opisto mukana esittelemässä toimintaa sekä ospiston toimesta päivässä tarjottiin tuolijumppaa sekä rivitanssia.

Syyskuun lopulla opisto järjesti yhteistyössä Suonenjoen lukion kanssa ulkomaantoimittaja ja tietokirjailija Maxim Fedorovin vierailun lukiolaisille. Tilaisuuteen osallistui 65 lukion oppilasta ja opettajaa.

1.10. Leppävirralla pidettiin aivoterveystesta kertova yleisöluento, jolla korostettiin jokaisen omia valintoja aivoterveystesta parantamisessa. Luento keräsi n. 60 hengen suuruisen yleisön.

Viikkoa myöhemmin pidettiin ajankohtainen, tekoälystä ja sen mahdollisuuksista kertova luento verkkovälitteisenä luentona. Verkkoluentoa oli linjoilla kuuntelemassa n. viitisentoista henkilöä.

Pimmeet markkinat pidettiin Leppävirralla lokakuun lopussa. Tällä kertaa valokuvausseinä oli liikuntaleikkikoulusten ilona Kivelän liikuntasalissa.

13.11. pidettiin ulkomaantoimittaja ja tietokirjailija Maxim Fedorovin aikuisyleisölle suunnattu yleisöluento Leppävirralla. Maxim Fedorov kertoi toimittajantyöstään Ukrainassa sekä kirjoittamiensa kirjojen teemoista. Etukäteisarvailujen mukaisesti luento kiinnosti leppävirtalaisyleisöä niin runsaasti, että osa yleisöstä hädin tuskin mahtui istumaan. Osallistuja-arvio tässä tilaisuudessa oli n. 150 hengen luokkaa.

Rautalammin kirkossa päästiin nauttimaan 27.11. lasten ja nuorten joululauluista. Annika Erosen organisoimassa konsertissa kuultiin eri-ikäisten rautalampilaisten musiikin harrastajien esiintymisiä ja kirkkoon kertyi n. 200 henkeä kuulolle. Suonenjoella kuultiin 5.12. Suonenjoen

yksinlaulajien ja Varrella virran -kuoron esityksiä sekä laulettiin yhteislauluja Sirja-Mari Taskisen vetämänä.

Opiston musiikin harrastajat, kuorot ja lauluyhtyeet esiintyivät ahkerasti omissa että myös muiden järjestämissä tapahtumissa. Näistä mainittakoon esim. Leppävirran Ukulele-ryhmän lukuisat esiintymiset, Kotalahden harmonikkakonsertti Kamukoiden ja Leppävirran pelimannien yhteiset esiintymiset sekä Sorsakosken soittokunnan esiintymiset useammassa tapahtumassa. Salot soi -kuoro piti kaksi konserttia Leppävirran konsertiisa. Musiikin vieminen myös hoivakoteihin ja palvelukoteihin on ensisijaisen tärkeää. Laulusakki Tervon Köörin toimesta vierailtiin mm. Kanervassa.

Myyntipalvelukurssit

Markus Hyytinen/Minna Rönkkö
Kursseja 38
Tunnit 537

Vuoden 2025 myyntipalvelukursseja toteutui kaikkiaan 38. Pääosa näistä oli Harrastamisen Suomen malli -kerhoja, joita toteutui kaikkiaan 14. Suomea ukrainalaisille -kurseja toteutettiin yhteistyössä SavoGrown kanssa.

Merkittävin osuus myyntipalvelukursseista koostui jälleen Harrastamisen Suomen malli -kerhoista. Niitä järjestettiin keväällä 2025 yhteensä 14 eri kerhoa ja syyskaudella on samoin pyörinyt 14 kerhoa. Yksi kerho on toiminut myös Rautalammin kerhohankkeen puitteissa. Kerhojen sisältöjä olivat vuonna 2025 kuvataide, käsityö, kokkaaminen, tanssi, bändisoitto ja teatteri.

Opisto järjestää vuosittain ensiapukursseja myyntipalvelukoulutuksina, eikä v. 2025 ollut tässä suhteessa poikkeus. Lisäksi syksyllä 2025 järjestettiin tietoturvaan liittyvät infotilaisuudet Suonenjoella ja Vesannolla myyntipalvelukoulutuksina.

TAVOITTEET 2026

Markkinoinnin monipuolistaminen

-tapahtumat, some

Asiakaslähtöisyys

-kurssivalikoima monipuolistaminen, kehittäminen

-etäopetuksen mahdollisuudet

-maksuluokat (lapsien, nuorien ja perheiden huomioiminen)

-tuntiopettajien työn tukeminen, vakihenkilöstö tukipalveluna

-asiakkaista huolehtiminen

Opiston juhluvuosi 2027 huomiointi lv. 2026-27

Hyvinvointityö

Sukupolvien kohtaaminen - nuoret ja ikäihmiset yhdessä

Opisto työllistäjänä alueella

Erasmus+ hankekokonaisuus alueen opistojen kanssa